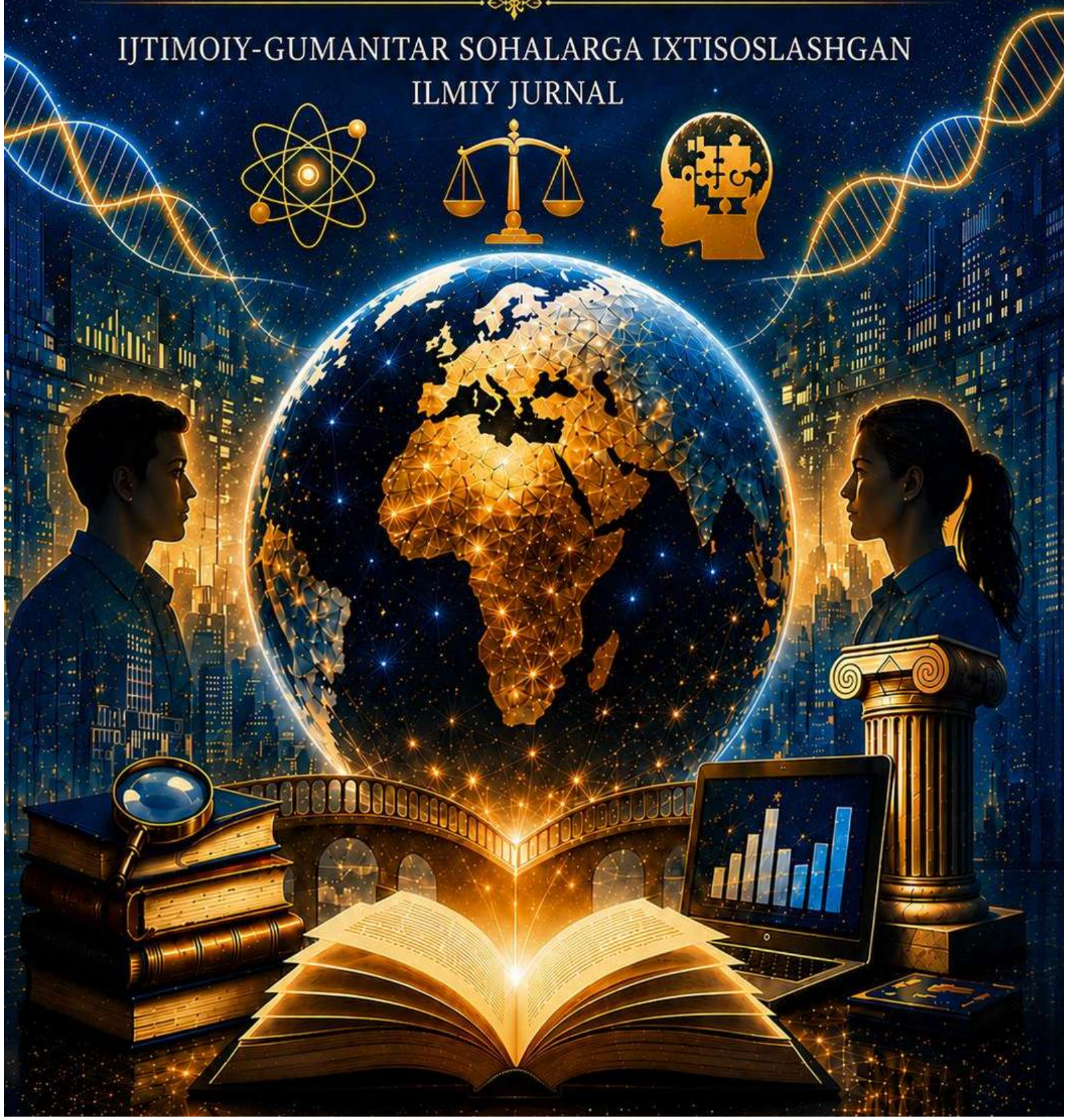
№3 2026

ISSN-L: 3093-9240

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR

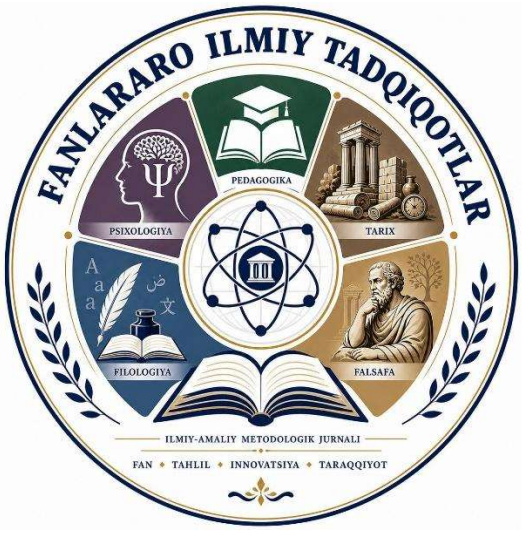
IJTIMOIY-GUMANITAR SOHALARGA IXTISOSLASHGAN
ILMIY JURNAL

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR
ilmiy-amaliy metodologik jurnal

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
научно-практический и методологический журнал

INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC RESEARCH
scientific-practical and methodological journal

№3 2026

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy guvohnoma asosida faoliyat yuritadi.

BOSH MUHARRIR:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

TAHRIRIYAT KENGASHI:
Rejep Uzyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Blinova Ye.E. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Abdullayeva B.S. – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Ibragimova G.N. – pedagogika fanlari doktori, professor
Mamurov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Filippova O.G. – pedagogika fanlari doktori, professor (Rossiya)
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari doktori(DSc), professor
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Umarova N.Sh. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Ismoilova N.Z. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdullayeva D.U. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Atabayeva N.B. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Jabborov X.X. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Akramov M.R. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Tuychieva S.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Gadoyeva M.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rasulov Z.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Qurbonboyev A.N. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Taniyeva G. M. – tarix fanlari doktori, professor
Davlatova S.T. – tarix fanlari doktori, professor
Qurbonova M. B. – tarix fanlari nomzodi, professor
Turdiyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Maxmudova D.A. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldashev S.R. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Botirova D.B. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Alimova Ye.G. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Джексембаева Г.С. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Qozog‘iston)
Jalilov N.A.– pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Vahobov A.A. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Raxmatova M.M. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xalilova R.R. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Bobojonov Sh.U. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sharipov Sh.F. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bo‘tayev J.Sh. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bobojonova F. X. – tarix fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:
Xayitov Xayotjon Xikmat o‘g‘li

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
Ашуров Рамзидин Рамазонович
доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА
Исматуллоев Абдулло Насруллоевич
доктор философии (PhD) по психологическим наукам

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ
Реджеп Узюрек - доктор психологических наук, профессор (Турция)
Блинова Е.Е. - доктор психологических наук, профессор (Россия)
Стоюхина Н.Ю. - кандидат психологических наук, доцент (Россия)
Абдуллаева Б.С. - доктор педагогических наук (DSc), профессор
Ибрагимова Г.Н. - доктор педагогических наук, профессор
Мамуров Б.Б. - доктор педагогических наук, профессор
Филиппова О.Г. - доктор педагогических наук, профессор (Россия)
Мирзаева Ф.О. - доктор педагогических наук (DSc), профессор
Бафаев М.М. - доктор психологических наук (DSc), доцент
Умарова Н.Ш. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Исмоилова Н.З. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Абдуллаева Д.У. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Атабаева Н.Б. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Джабборов Х.Х. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Акрамов М.Р. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Туйчиева С.М. - доктор психологических наук (DSc), профессор
Гадоева М.И. - доктор филологических наук (DSc), профессор
Расулов З.И. - доктор филологических наук (DSc), профессор
Курбанбоев А.Н. - доктор психологических наук (DSc), доцент
Таниева Г.М. - доктор исторических наук, профессор
Давлатова С.Т. - доктор исторических наук, профессор
Курбанова М.Б. - кандидат исторических наук, профессор
Турдиев Б. - доктор философских наук, профессор
Махмудова Д.А. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Юлдашев С.Р. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Ботирова Д.Б. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Алимова Е.Г. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент
Джексембаева Г.С. - доктор философии (PhD) по психологическим наукам (Казахстан)
Жалилов Н.А. - доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент
Вахобов А.А. - доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент
Рахматова М.М. - доктор философии (PhD) по филологическим наукам, доцент
Халилова Р.Р. - доктор философии (PhD) по филологическим наукам, доцент
Бобожонов Ш.У. - доктор философии (PhD) по историческим наукам, доцент
Шарипов Ш.Ф. - доктор философии (PhD) по историческим наукам
Бутаев Ж.Ш. - доктор философии (PhD) по историческим наукам
Бобожонова Ф.Х. - кандидат исторических наук, доцент

Ответственный редактор
Хайитов Хаётжон Хикмат угли

EDITOR-IN-CHIEF
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences

EDITORIAL BOARD
Rejep Uzyurek - Doctor of Psychological Sciences, Professor (Türkiye)
Blinova Ye.E. - Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyukhina N.Yu. - Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor (Russia)
Abdullaeva B.S. - Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Ibragimova G.N. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Mamurov B.B. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Filippova O.G. - Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Russia)
Mirzaeva F.O. - Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Bafaev M.M. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor
Umarova N.Sh. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Ismoilova N.Z. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Abdullaeva D.U. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Atabayva N.B. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Jabborov Kh. Kh. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Akramov M.R. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Tuychieva S.M. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor
Gadoeva M.I. - Doctor of Philological Sciences (DSc), Professor
Rasulov Z.I. - Doctor of Philological Sciences (DSc), Professor
Qurbonboev A.N. - Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor
Tanieva G.M. - Doctor of Historical Sciences, Professor
Davlatova S.T. - Doctor of Historical Sciences, Professor
Kurbonova M.B. - Candidate of Historical Sciences, Professor
Turdiev B. - Doctor of Philosophy Sciences, Professor
Makhmudova D.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Yuldashev S.R. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Botirova D.B. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Alimova Ye.G. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor
Dzheksembayeva G.S. - Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences (Kazakhstan)
Jalilov N.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Vahobov A.A. - Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Raxmatova M.M. - Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Khalilova R.R. - Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Bobojonov Sh.U. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences, Associate Professor
Sharipov Sh.F. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences
Butayev J.Sh. - Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences
Bobojonova F.X. - Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

Managing Editor
Xayitov Xayotjon Xikmat ugli

XIX ASR OXIRI-XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI SHAHAR AHOLISI VA MA'MURIY BOSHQARUV TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR

Bo'tayev Jonibek Shodiyevich
Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti v.b.dotsenti
bjonibek85@gmail.com +99897-776-30-57
ORCID ID 0009-0003-9262-6851

Annotatsiya. Mazkur maqolada XIX asr oxiri - XX asr boshlarida Samarqand viloyatidagi shaharlar soni, shahar aholisi va ma'muriy boshqaruv tizimida yuz bergan o'zgarishlar tarixiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda shahar aholisi ulushining ortishi, temiryo'l qurilishi ta'sirida migratsiya jarayonlarining jadallashuvi hamda 1886-yilgi "Nizom" asosida joriy etilgan ma'muriy boshqaruv tizimining o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan.

Shuningdek, shahar hududlarining rus va mahalliy qismlarga ajratilishi, politsiya mahkamalari hamda oqsoqollik institutining faoliyati ilmiy manbalar asosida ko'rib chiqilgan. Maqolada mazkur jarayonlarning Samarqand viloyatidagi urbanizatsiya va ijtimoiy-ma'muriy munosabatlar rivojiga ta'siri ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Zarafshon okrugi, Samarqand viloyati, shahar aholisi, urbanizatsiya, ma'muriy boshqaruv, 1886-yilgi "Nizom", politsiya mahkamasi, oqsoqollik instituti, temiryo'l, migratsiya.

ИЗМЕНЕНИЯ В ГОРОДСКОМ НАСЕЛЕНИИ И СИСТЕМЕ АДМИНИСТРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВЕКА

Аннотация. В данной статье с исторической точки зрения проанализированы изменения в численности городов, составе городского населения и системе административного управления Самаркандской области в конце XIX - начале XX века. Особое внимание уделено росту удельного веса городского населения, активизации миграционных процессов под влиянием строительства железной дороги, а также особенностям административной системы, введённой на основе «Положения» 1886 года.

Кроме того, на основе научных источников рассмотрены разделение городских территорий на русскую и местную части, деятельность полицейских учреждений и института аксакалов. Раскрыто влияние указанных процессов на развитие урбанизации и социально-административных отношений в Самаркандской области.

Ключевые слова: Зарафшанский округ, Самаркандская область, городское население, урбанизация, административное управление, «Положение» 1886 года, полицейское управление, институт аксакалов, железная дорога, миграция.

CHANGES IN THE URBAN POPULATION AND THE ADMINISTRATIVE GOVERNANCE SYSTEM OF THE SAMARKAND REGION IN THE LATE NINETEENTH AND EARLY TWENTIETH CENTURIES

Abstract. This article provides a historical analysis of changes in the number of cities, the composition of the urban population, and the administrative governance system in the Samarkand Region from the late nineteenth to the early twentieth century. Particular attention is given to the increasing proportion of the urban population, the intensification of migration processes under the influence of railway construction, and the distinctive features of the administrative system introduced under the 1886 Regulations.

The study also examines the division of urban areas into Russian and local sections, as well as the activities of police authorities and the institution of aksakals, based on relevant scholarly sources. The article reveals the impact of these processes on the development of urbanization and socio-administrative relations in the Samarkand Region.

Keywords: Zarafshan District, Samarkand Region, urban population, urbanization, administrative governance, 1886 Regulations, police administration, institution of aksakals, railway, migration.

KIRISH

XIX asrning ikkinchi yarmi - XX asr boshlarida Markaziy Osiyo hududlarida, jumladan, Zarafshon okrugida ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy islohotlar natijasida muhim o‘zgarishlar yuz berdi. Rossiya imperiyasi tomonidan amalga oshirilgan ma’muriy boshqaruv tizimi, transport infratuzilmasining rivojlanishi va yangi shahar markazlarining shakllanishi hududda urbanizatsiya jarayonlarini tezlashtirdi.

Dastlab okrug tarkibida Samarqand, Kattaqo‘rg‘on va Panjikent kabi uchta asosiy shahar mavjud bo‘lgan bo‘lsa, keyinchalik ularning soni ortib, Samarqand viloyati tarkibida oltita shahar shakllandi. Bu jarayon shahar aholisi soni va ulushining sezilarli darajada o‘sishiga olib keldi. Shu bilan birga, shahar boshqaruv tizimida ham yangi ma’muriy institutlar joriy etilib, mahalliy va rus aholisi o‘rtasida muayyan boshqaruv bo‘linishi yuzaga keldi. Mazkur maqolada aynan shu o‘zgarishlar, ularning sabablari va oqibatlari ilmiy tahlil asosida yoritiladi.

MAVZUNING O‘RGANILGANLIGI VA METODOLOGIYASI

Rossiya mustamlakachiligi davrida Turkistonda amalga oshirilgan ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy islohotlar natijasida hududdagi shaharlar soni hamda ularda istiqomat qiluvchi aholi miqdori o‘zgarib borganini ko‘rish mumkin. Dastlab okrugdagi shaharlar soni uchta: Samarqand, Kattaqo‘rg‘on va Panjikent bo‘lib, ularning har biri o‘z ma’muriy boshqaruv markazi hisoblangan [1]. 1870-yillarda Samarqand shahri aholisi xorijiy manbalarda 30 ming atrofida bo‘lib, asosan o‘zbeklar (sartlar) va tojiklardan iborat ekanligi qayd etilgan [2].

Zarafshon okrugi viloyatga aylantirilgach, ma’muriy jihatdan oltita shahar: Samarqand, Panjikent, Jizzax, Kattaqo‘rg‘on, Xo‘jand va O‘ratepadan iborat bo‘ldi. Viloyat shaharlarida eng ko‘p aholi Samarqandda, eng kam aholi esa Panjikent shahrida istiqomat qilgan.

Shahar aholisining viloyat aholisi umumiy miqdoridagi ulushi 1868–1870-yillarda 1,3 foiz, 1897-yilda 15,7 foiz [3], 1900-yilda 14,7 foiz [4], 1907-yilda 15,95 foiz [5] bo‘lgan. 1910-yilda esa viloyat umumiy aholisining 960 202 nafaridan 158 145 nafari yoki 16,47 foizini shahar aholisi, 80,67 foizini esa qishloq aholisi tashkil etgan [6]. Demak, 1868-yilda 1,3 foiz bo‘lgan shahar aholisi ulushi 1910-yilga kelib 16 barobar ortib, 16,47 foizga yetgan. Mazkur holat viloyat ijtimoiy-iqtisodiy hayotida shahar markazlarining ahamiyati ortganini ko‘rsatadi.

Ushbu o‘sish bir nechta omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, shaharlarning geografik va iqtisodiy jihatdan kengayishi, ya’ni yangi mahallalar va savdo hududlarining rivojlanishi shahar aholisining tabiiy ko‘payishi va qishloqlardan migratsiyasini rag‘batlantirgan. Ikkinchidan, XIX asr oxirida viloyat hududida temiryo‘l liniyalarining qurilishi shaharlarni iqtisodiy markazlar sifatida mustahkamladi, savdo va sanoat faoliyatining rivojlanishiga xizmat qildi. Bu esa qishloq aholisi orasida shaharlarga ko‘chib kelish jarayonlarini tezlashtirdi.

Shunday qilib, Samarqand viloyatidagi shahar aholisi ulushining keskin ortishi nafaqat demografik jarayonlar, balki iqtisodiy, ma’muriy va transport sohalaridagi islohotlar bilan ham bevosita bog‘liq bo‘lgan. Ushbu jarayonlar XIX asr oxiri - XX asr boshlarida O‘zbekiston hududidagi shahar markazlarining ijtimoiy-iqtisodiy hayotda tutgan o‘rnini aniqlash va viloyat aholisining urbanizatsiya darajasini tahlil qilishda muhim manba sifatida baholanishi mumkin.

1886-yilgi “Nizom”ning 66-72-moddalarida shahar boshqaruvi masalalari asoslab berilgan. Xususan, shaharlar viloyat va uezd boshqarmalari joylashgan hududlar hisoblanib, maqsadga muvofiq deb topilgan shaharlarda harbiy gubernatorga general-gubernator ruxsati bilan shahar boshlig‘idan iborat soddalashtirilgan boshqaruv tizimini tashkil etishga ruxsat berilgan [7].

Imperiya Samarqand shahrini ishg‘ol qilgach, rus ma’muriyati tomonidan shaharda mustamlakachilik boshqaruvini mustahkamlash maqsadida alohida ma’muriy-hududiy qism tashkil etish masalasiga alohida e’tibor qaratildi. Natijada 1871-yilda shaharning “rus qismi”ga asos solinib, u yerda asosan imperiya amaldorlari, harbiylar va rus aholisi joylashtirildi [8]. Ushbu hudud Yevropa tipidagi rejalashtirish asosida qurilib, keng ko‘chalar, ma’muriy binolar va harbiy inshootlar bilan ajralib turgan. Bu esa Samarqand shahrining ichki tuzilishida ikki xil - mahalliy, ya’ni an’anaviy va rus, ya’ni yangi urbanistik tizimning parallel ravishda shakllanishiga olib keldi.

Shunga o‘xshash amaliyot viloyatning boshqa shaharlari - Jizzax, Kattaqo‘rg‘on, Xo‘jand va O‘ratepada ham joriy etilib, ushbu hududlarda ham rus qismlari tashkil qilindi. Bu jarayon imperiyaning siyosiy nazoratini kuchaytirish, mahalliy aholiga ta’sir o‘tkazish hamda iqtisodiy manfaatlarni ta’minlashga xizmat qilgan.

1886-yilgi “Nizom”ning 70-moddasiga muvofiq, Samarqand shahrining rus va mahalliy qismlarida jamoat tartibini saqlash hamda xavfsizlikni ta’minlash vazifasi yagona markazlashgan politsiya mahkamasiga yuklatildi. Mazkur politsiya organi umumiy qoidalar asosida faoliyat yuritib, jinoyatchilikka qarshi kurashish, soliq va ma’muriy tartibni nazorat qilish kabi vazifalarni amalga oshirgan. Viloyatning boshqa shaharlarida ham shunday politsiya mahkamalari tashkil etilib, ular imperiya ma’muriy apparatining muhim bo‘g‘iniga aylangan [7].

TAHLIL VA NATIJALAR

Shuni alohida ta’kidlash lozimki, politsiya tizimining moliyaviy ta’minoti markaziy byudjetdan emas, balki mahalliy manbalar, ya’ni shahar daromadlari hisobidan qoplangan. Bu esa, bir tomondan, shahar iqtisodiyotiga qo‘shimcha yuk bo‘lgan bo‘lsa, ikkinchi tomondan, imperiyaning mustamlakachilik siyosatida mahalliy resurslardan samarali foydalanish tamoyilini aks ettiradi. Umuman olganda, mazkur davrda shaharlarda rus qismlarining tashkil etilishi va politsiya tizimining joriy qilinishi imperiya nazoratini mustahkamlashga, shahar boshqaruvini markazlashtirishga hamda hududni siyosiy-iqtisodiy jihatdan integratsiyalashga xizmat qilgan muhim omillardan biri bo‘lgan.

Shaharning mahalliy aholisi istiqomat qiladigan hududlari ma’muriy jihatdan alohida qismlarga ajratilib, ularning soni va chegaralari viloyat harbiy gubernatori qarori asosida belgilangan. Bunday hududiy bo‘linish, avvalo, shahar boshqaruvini tartibga solish, aholini nazorat qilish hamda soliq yig‘ish tizimini samarali tashkil etish maqsadida joriy etilgan. Mazkur qismlar aholining o‘zini o‘zi boshqarish tamoyiliga asoslangan holda, xonadon egalari tomonidan saylanadigan boshliqlar - oqsoqollar tomonidan boshqarilgan.

Oqsoqollar tizimi ichida ma’lum ierarxiya shakllangan bo‘lib, ular orasidan biri katta oqsoqol sifatida ajratilgan, qolganlari esa aholi soni va hudud hajmidan kelib chiqib kichik oqsoqollar sifatida faoliyat yuritgan. Katta oqsoqol umumiy boshqaruvni amalga oshirgan bo‘lsa, kichik oqsoqollar o‘zlariga biriktirilgan hududlarda tartib-intizomni saqlash, soliq yig‘ilishiga ko‘maklashish hamda mahalliy masalalarni hal etishda vositachilik vazifasini bajargan. Masalan, 1898-yilda Kattaqo‘rg‘on shahrida katta oqsoqol lavozimini Akrom Xo‘ja Zakriyo Xo‘jayev egallagan bo‘lib, shahar Xaydarchaman, Medressin, Kattaarabxona, Sufin va Oqmachit kabi qismlarga bo‘linib, har bir hududga alohida boshliqlar saylangan [9]. Bu esa shahar boshqaruvida mahalliy ijtimoiy tuzilmaning saqlanib qolganini, ayni paytda uning imperiya ma’muriy tizimiga moslashtirilganini ko‘rsatadi.

Shahar oqsoqollarini saylash tartibi ham aniq me’yorlar asosida tashkil etilgan bo‘lib, u volost boshliqlari saylovi tizimiga o‘xshash tarzda amalga oshirilgan. Saylov jarayonining o‘tkazilish vaqti hamda joyi uezd boshlig‘i tomonidan belgilanganligi ushbu tizim ustidan imperiya ma’muriyatining qat’iy nazorati mavjud bo‘lganini anglatadi. Natijada, oqsoqollik instituti tashqi tomondan mahalliy o‘zini o‘zi boshqarish shakli sifatida saqlanib qolgan bo‘lsa-da, amalda u mustamlakachilik boshqaruv tizimining muhim bo‘g‘inlaridan biriga aylangan. Umuman olganda, mazkur tizim mahalliy an’anaviy boshqaruv shakllarini imperiya ma’muriyati manfaatlariga moslashtirish orqali hududda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash va siyosiy nazoratni kuchaytirishga xizmat qilgan.

XULOSA

XIX asr oxiri - XX asr boshlarida Samarqand viloyatida shaharlar tarmog‘i va shahar aholisi soni sezilarli darajada o‘sgan. Shahar aholisi ulushining 1,3 foizdan 16,47 foizgacha ortgani urbanizatsiya jarayonlarining jadal kechganini ko‘rsatadi. Bu, avvalo, shaharlarning hududiy kengayishi, temiryo‘l qurilishi hamda aholining ko‘chib kelishi bilan bog‘liq bo‘lgan.

Shu bilan birga, Rossiya imperiyasi tomonidan joriy etilgan ma’muriy boshqaruv tizimi shahar hayotida muhim o‘zgarishlarga sabab bo‘ldi. 1886-yilgi “Nizom” asosida shahar boshqaruvining huquqiy asoslari yaratildi, politsiya tizimi shakllantirildi hamda shaharlar rus va mahalliy qismlarga ajratildi. Mahalliy aholi boshqaruvida esa an’anaviy oqsoqollik instituti saqlanib qolgan bo‘lsa-da, u imperiya ma’muriyati nazorati ostida faoliyat yuritgan. Umuman olganda, mazkur davr shaharlar rivoji va ma’muriy boshqaruv tizimining transformatsiyasi bilan tavsiflanib, keyingi ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar uchun muhim zamin yaratgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Гирс. Отчет ревизующего, по Высочайшему повелению, Туркестанский край. - С. 89.
2. Skayler Yu. Turkiston: Rossiya Turkistoni, Qo‘qon, Buxoro va G‘uljaga sayohat qaydlari / kirish, ingliz tilidan qisqartirilgan tarjima, izohlar va ko‘rsatkichlar muallifi Z. A. Saidboboev. - Toshkent: O‘zbekiston, 2019. - B. 200.
3. Samarqand tarixi: 2 tomlik / mas’ul muharrir I. M. Mo‘minov; tahrir hay’ati: V. A. Abdullaev va boshq. - T. 1: Qadim davrlardan to Ulug‘ Oktyabr sotsialistik revolyusiyasigacha. - Toshkent: Fan, 1971. - B. 309.
4. Справочник и адрес-календарь Самаркандской области на 1901 год. Вып. III. - Самарканд, 1901. - С. 19.
5. Пален К. К. Материалы к характеристике народного хозяйства в Туркестане. Ч. 1. - Санкт-Петербург, 1911. - С. 53-54.
6. Обзор Самаркандской области за 1910 год. - Самарканд, 1912. - С. 10.
7. Положение об управлении Туркестанского края. - Ташкент: Типография при канцелярии Туркестанского генерал-губернатора, 1911. - С. 22.
8. Справочная книжка Самаркандской области на 1893 год. Вып. I. - Самарканд, 1893. - С. 1-3.
9. Адрес-календарь Самаркандской области на 1898 год. - Самарканд, 1898. - С. 36.

O‘SMIR SPORTCHILARNING STRESS HOLATIGA BARQARORLIGI XUSUSIYATLARI **Abdurasulov Rustam Abduraimovich**	**6**
BO‘LAJAK MUTAXASSISLARNING KASBIY RIVOJLANISHIGA QARATILGAN ILMIY TADQIQOTLAR TAHLILI **Tuychiyeva Saodat Melikuziyevna**	**19**
OLIY TA’LIM MUASSASALARI BITIRUVCHILARIDA SHAXSIY QADRIYATLARNING KASBIY KARYERANI REJALASHTIRISHDAGI IJTIMOIY-PSIXOLOGIK AHAMIYATI **Xolyigitova Nasiba Xabibullayevna**	**25**
O‘QUVCHILARNING DEMOKRATIK VA AVTORITAR USLUBDAGI O‘QITUVCHILAR SHAXSIGA NISBATAN PSIXOSEMANTIK TASAVVURLARI **Turayeva Dilafruz Rustamboevna**	**32**
NOGIRON FARZANDLI TURLI YOSHDAGI ONALARNING PSIXOLOGIK FAROVONLIGI BILAN DEPRESSIYA, XAVOTIR VA STRESS O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK **Kasimova Xulkar Atabayevna**	**45**
TURLI YOSH DAVRLARIDA PERFEKTSIONIZM VA PROKRASTINATSIYA XUSUSIYATLARINING O‘ZARO ALOQADORLIGI **Nazaraliyeva Marhabo Xayitboyevna**	**52**
SHAXSDA IMPOSTER SINDROMINING INTROVERSIYA, EKSTROVERSIYA, NEVROTIZM VA IJTIMOIY TAQQOSLASH BILAN BOG‘LIQLIGI **Yuldasheva Nilufarxon Sherqo‘zi qizi**	**61**
TALABALARDA OPTIMIZM XUSUSIYATI VA MUAMMONI HAL QILISH QOBILIYATINING RIVOJLANISHIDAGI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR **Ko‘chkinova Zulxumor Shohobiddin qizi**	**73**
TALABALAR IQTISODIY XULQ-ATVORINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI: GENDER TAHLILI **Yuldosheva Gavhar O‘tkirovna**	**82**

PROBLEMS AND NECESSARY CONSIDERATIONS OF ECOLOGICAL AND BIOPHYSICAL EDUCATION **Tuksanova Zilola Izatulloyevna**	**90**
TA'LIM JARAYONIDA TEXNIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH MODELI **Z.F. Amirova**	**95**
XIX ASR OXIRI-XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATI SHAHAR AHOLISI VA MA'MURIY BOSHQARUV TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR **Bo'tayev Jonibek Shodiyevich**	**102**
MAQOM SAN'ATINI O'QITISHDA RAQAMLI PLATFORMALAR VA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI **Sunnatillayev Asatillo Sunnatovich**	**108**
O'ZBEK XALQ MAQOLLARI: MILLIY TAFAKKUR VA BADIIY MEROS NAMUNASI **Karimova Muqaddas Abdisamatovna**	**116**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VAZIRLIGI HUZURIDAGI
AXBOROTLASHTIRISH VA TELEKOMMUNIKASIYALAR SOHASIDA NAZORAT INSPEKSIYASI

ГУВОҲНОМА

№1564147 Фаол

"FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR" MAS'ULIYATI CHEKLANGAN JAMIYAT

Оммавий ахборот воситаси давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома

ЛИЦЕНЗИЯ РЕЕСТРИ БЎЙИЧА ТАРТИБ РАҚАМИ
C-5669890

СТИР (СОЛИҚ ТЎЛОВЧИНИНГ ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ)
312386344

АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ
05.05.2026дан - - чексиз

ЖОЙЛАШГАН МАНЗИЛИ (ПОЧТА МАНЗИЛИ)
Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Янги Бунёдобод МФЙ, Сергели 6а мавзеси, 8-уй, 148-хонадон

ВАКОЛАТЛИ ОРГАН
Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги ҳузуридаги Ахборотлаштириш ва телекоммуникациялар соҳасида назорат инспекцияси

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA

Гувоҳнома **№1564147**

Faoliyat turi

Оммавий ахборот воситаси сифатида фаолиятни амалга ошириш

Qo'shimcha ma'lumotlar

ҚЎШИМЧА МАЪЛУМОТЛАР

Оммавий ахборот воситасининг номи	Fanlararo ilmiy tadqiqotlar
Оммавий ахборот воситасининг тили	o'zbek, rus va ingliz tili
Оммавий ахборот воситасининг тури	Журнал

ТАРҚАТИЛИШ ҲУДУДИ ВА ШАКЛИ

Тарқатилиш ҳудуди ва шакли	Республика миқёсида
Viloyat	
Тарқатилиш шакли	Онлайн

License SYSTEM

05.05.2026 18:22
TAQDIM ETILGAN SANA

Materiallar ko‘chirib bosilganda **“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar”** jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart.

***

Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.
Ilmiy maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqiladi. Tahririyat a’zolarining jurnal ruknlariga mos kelmagan, ko‘rsatilgan talablarga mos bo‘lmagan maqolalarni nashr qilmaslik huquqi bor.

***

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” jurnali 05.05.2026-yildan O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy litsenziya asosida faoliyat yuritadi.

***

Yuborilgan maqolalarning barchasi “Antiplagiat” tizimida tekshiriladi.
Jurnalda nashr etilgan materiallar va ma’lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas’ul.

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” ilmiy-amaliy metodologik jurnali barcha ta’lim muassasalari va ilmiy izlanuvchilarni hamkorlikka chorlaydi.

Muassis: “Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” MCHJ
Tahririyat manzili: Toshkent shahar Sergili tumani Yangi Bunyodobod MFY 8-uy
https://fanlararotadqiqotlar.uz/